

## SPOMENIK PRIRODE:

### Staro stablo pitomog kestena (*Castanea Sativa*) u Močilama



Odlukom Županijske skupštine Koprivničko križevačke županije od 5. listopada 2001. godine („Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije“ broj: [11/01.](#)) staro stablo pitomog kestena (*Castanea Sativa*) koje se nalazi u užoj okolici Koprivnice na području zvanom Močile zaštićeno na temelju Zakona o zaštiti prirode u kategoriji spomenik prirode. To stablo raste u neposrednoj blizini crkve i šumskog rasadnika na k.č. broj 13013 u k.o. Koprivnica.

Predstavlja jedno od rijetkih još sačuvanih tako starih i kod nas ugroženih primjeraka stabala te vrste. Ono ima ne samo korisnu nego zbog lijepog lišća i krupnih cvijetnih resa i prvorazrednu dekorativnu, estetsku i edukativnu vrijednost, koju upotpunjuje i lokacija njegovog staništa tj. blizina crkve kao mjesta vjerskih hodočašća.

Starost mu se procjenjuje (temeljem usmene predaje i vizualne procjene) na oko 420 godina. Visina mu iznosi oko 23 metra. Srednji prsni promjer ( $d_{1,3}$ ) = 190 cm, a opseg oko 6,5 metara. Krošnja mu je pravilna, široka i gusta. Predstavlja pogodno stanište za raznovrsne ptice.

Kora mu je debela, gruba i sivosmeđe boje. Na nekim mjestima je ispucana, te se na njoj primjećuje mnoštvo dubokih uzdužnih pukotina. Ponegdje je prošarana bijelim pjegama koje potječu od lišajeva.

Na stablu ima nekoliko suhih grana. Uzrok tog sušenja je najvjerojatnije nekroza kore grana (*Melanconis medonia*) ili posljedica endotioze uslijed koje su uočene rak-rane. Takve grane treba hitno odrezati i odstraniti. Korjen ovog kestena jako je razvijen s naglašenim razgranatim dubokim bočnim žilama.

Listovi su mu jajasto lancetasti ka vrhu zašiljeni sa sabljasto savijenim zupcima po ivici. Kožasti su i debeli. Na licu goli i tamnozelene boje, a s naličja svjetlozelene i sivkaste boje. Dužina im se kreće 9-20 cm, širina 4-7 cm, a peteljka je duga 0,5-2,5 cm.

Prilikom cvatnje koja započinje u lipnju uočeno je da rese dosežu dužinu 12-15 cm i stoje pojedinačno u pazušcima listova na mladim izbojima. Muški cvjetovi čine prividne klasove s dlakavim vretenom i nalaze se na gornjem dijelu cvjetne osi. Pri njihovoj osnovi tj. na donjem dijelu cvjetne osi smješteni su ženski cvjetovi. Oni su svjetlozelene boje, a uočeno je da se 3-4 nalaze u zajedničkom omotaču-kupuli. Kupula je za vrijeme cvatnje bila zelena i ljuskava.

Mnoštvo pčela koje su tu uočene za vrijeme cvatnje (tijekom lipnja i početkom srpnja) očito su na rascvjetalom kestenu našle pogodno mjesto za pašu.

Plodovi ovog kestena nalaze se po 3 u jednom zajedničkom omotaču-kupuli. Kupule su loptaste, gusto prekrivene igličastim bodljama. Nakon sazrijevanja one padaju na tlo zajedno s plodom i pucaju na četiri dijela. Plod je orašica smeđe boje, na vrhu zašiljen i s ostacima perigona. Jestiv je i sadrži puno vitamina.

Iz svega toga možemo zaključiti da ovo staro stablo pitomog kestena predstavlja značajnu prirodnu rijetkost i vrijednost, te upotpunjuje prirodno bogatstvo ne samo Koprivničko-križevačke županije nego i cijele Hrvatske.

Za zaštićeno područje propisane su Mjere zaštite za Spomenik prirode: Staro stablo pitomog kestena (*Castanea sativa*) („Službeni glasnik Koprivničko-križevačke županije“ broj [14/01.](#))